

ΜΟΝΑΙ ΕΛΛΗΝΙΚΑΙ

Η ΛΑΥΡΑ

Πρὸς τὰς φεφύρεια τῶν καταβρύτων, ὧν ὁ πληθυσμὸς νῦν ἀπαρτίζεται ἐν διακεκοσμημένῃ πεντήκοντα οἰκογενειῶν ὡς ὕρας ἀπόστασιν, εὐρύεται μονὴ ἀφιερωμένη τῇ κοιμήσει τῆς Θεοτόκου, τοῦ-πιπτην ἁγία Λαύρα ἀνεμάθεν, αἰεταί δέ ἐπὶ μεσορρίας δυτικῆς τῆς Κρανίας ἀξιοθεάτως ὄρωσα τὰ περικυκλῶντα τὸ θεματοπέδιον μετὰ τὰ ὄρη καὶ θουνά.

Τὴν ἁγίαν Λαύραν διακερτεῖται εἰς μεσαιωνικὴν νεάν καὶ ναυτέραν. (Λαύραν καλεῖ νῦν ὁ λαὸς τὸν ὑπερβολικὸν καὶ αἰσῶνα φυσικὸν τε ἢ τεχνικὸν ὃν αἰσθάνεται τις ἐν τόπῳ τινὶ ἰσχυρῶς πάνυ δὲ σχετικῆ ἔστιν ἢ ἴσως ὡς πρὸς τὸν προσδιορισμὸν ὃν οἱ πατέρες ἔδωκαν καὶ πρὸς ἰσχυρὰ συνήματα).

I. Οἱ χρόνοι καὶ οἱ καεῖροι τῶν μέσων αἰώνων σκοτεινοὶ καὶ ἀμυδροὶ εἰσι καὶ τῆς Λαύρας ὀλίγιστα δὲ ψιχία τοῦ θίου διεφυλάχθησαν. Ἰδρῦθη δὲ τὸ πρῶτον ἢ ἐν Ἀθῶνι Λαύρα τῷ 961 ὑπὸ τοῦ ὀσίου Θεοανατοίου οὗ δύο ἐκείροι ἀποστασθέντες ἐν τῆς ὀλιότητος ἔκεισαν δύο ἐξέρας Λαύρας ὁ μὲν κερώνυμος τὴν ἐν Πελοποννήσῳ, ὁ δὲ Ἀζένσιος τὴν ἐν Κιέθῳ τῆς Ρωσσίας ὅτε διέδοθη καὶ ἐεῖσε ὁ χριστιανισμὸς. Ἡ δὲ Πελοποννησια ἦν ἐπὶ ἀνωμάλτου ἔδαφους καὶ ὁ ναὸς συνεχῆς θράχου καὶ ἢ ἐνώπιον κοίτης πηλῆς καλυβῶν. τὸ ἔπαυρον δὲ τῆς ἀρετῆς τῶν ἀσκητῶν ἐφείμυσε τὴν συμπάθειαν τοῦ λαοῦ καὶ τὴν προσοχὴν τῶν ἐπαύοντων ὥστε καὶ βασιλῆς καὶ αὐτοκράτορες ὡς καὶ μετέπειτα οὕτω καὶ τότε ἐνηργήθησαν αὐτὴν καθὼς ὁ ἄναξ τοῦ Βυζαντίου Μανουὴλ Παλαιολόγος ἐδωρήσατο διὰ

χρυσούτου νυν ανυπάρξου τήν κάραν του αγίου Αλεξίου του ανθρώπου του Θεού κατά τὰ 1398, ως γεγραμμένη ἐπι τῆς ἐπαρχίου ἐπιγραφῆς τεμπηριοῖ. Ἐκ Ρώμης δὲ ἦν ὁ Αἰξίνιος ἐκ γονίμων ἀρχόντων Εὐφηνιανου καὶ Αἰλαίδου ἐξελεύσασεν ἐν τῇ πατρῷα τῷ 410 καὶ ἐτάφη ἐν τῷ ναῷ του ἀποστόλου Πέτρου

Ἐπιρρησθέν ἡ Λαύρα καὶ ἠρημώθη ἀνηκίρθη δὲ τῷ 1600 ὑπὸ τινος Ἰωάννου ἐκ καταβρύτων ὡς ἐκ θαύματος. Εὐπορόσις ἐκ κώμης τινός, θρώσασα τῆς Κλειτορίας εἶχε μοναχὸν καὶ παιδίον, ὃ ἤρπασε ἴσως καὶ ἐκόμισεν εἰς τὴν μονὴν ἁθιαντοιογόνας ἐφίερσαν τοῦτο αὐτόθι καὶ ἐνεβύθησαν τὸ μοναχικὸν σχῆμα φέροντες εἰς τὸ ρηθὲν ὅτι πολιτικὸν εἶχον. Τὸ γεγονός ἀπὸ τότε ἑορτάζει τὸ χωρίον καὶ ἡ μονὴ κατὰ τὴν δευτέραν τῆς Διακαινησίμου

ὡς τὰ ἄλλοι ἀρχυροῦν ἡ «ἐφρασίς τῆς Ὁδηγητρίας καὶ Λαύρας Τελοπονήσου, 1696» ἐν ᾗ ἡ νεωτάτη ἐπιγράφεται «Γερά μονὴ τῆς Λαύρας» καὶ ὁ παλαιότερος κώδιξ πρὸς καταγραφήν κειμηλίων καὶ πραγμάτων ἔχεντο τῷ 1903 εἰς σελίδας 759.

Ὁ νέος ἰδρυτής Ἰωάννης ὡς ἠμιστάδιον μαυρὰν τῆς μεσαιωνικῆς ἐπὶ του θουνου ἀπέναντι Κωφοτόγιον τοῦνομα ἐσχημάτισε καὶ ἐρημητήρια γυναικῶν πρώτη δὲ μοναστήρια ἦν συνενός τις αὐτοῦ καὶ ἡ του ἱερῶς ἐπιρῖδωνας πρεσβυτέρα, μήτηρ του μη θηρια-τῶτου. Ὡστε δύο ταύραι ἦσαν ἐνταῦθα ἀνδρῶα καὶ γυναικεῖα ὧν ἡ αὔξινσις καὶ ἡ πρὸδος μετὰ τὸ ρηθὲν θαῦμα ἔχεντο ἐπαισθητῆ, γίγεται δὲ διὰ ἐπισημῶσια ἄτομα φόρους ἐπλήρωνέ ποτε εἰς τὸν φρούραρχον καταβρύτων.

Τὴν ἀρχαίαν κατόπιν ἔλαθε Γεννάδιός τις ἱερομόναχος ὅστις καὶ πατριαρχικὴν νεωστὶ ἀνεκέρυξε τὴν μονὴν. Ἐν κορυθοβοῦτῃ γίγει ὁ πατριάρχης Κωνσταντίνου Τιμόθεος ὅτι, ἐν τῇ ἐπισκοπῇ Κερνίτης εὕρισσε ἰερὴν μονὴν τῆς Θεοτόκου τῆς Ὁδηγητρίας ἐπισημῶ-

μεν Ἁγία Λαύρα πηλοσίων καθαυρῶν ὑπάρχει πρό ἀμνη-
μονεύτων χρόνων πατριαρχική μετὰ τῶν μετοχιῶν αὐτῆς οἷά
εἰσι τὸ τοῦ ἁγίου Γαυργίου εἰς τὸ Γεφύριον τὸ τοῦ προφύτου Ἁγίου
τὸ (ἔξερρον) τοῦ ἁγίου Γαυργίου εἰς Μπάσταν ἐν ἐπαρχίᾳ Παλαιῶν
Πατρῶν. Ἐνεκα δὲ τῶν ἀνωμαλιῶν ἐκινδύνισσε νὰ ἐρηκωθῇ, ἀπ' ὅ
ἱερομόναχος Γωνάδιος ἀνεκαίνισε ^{καί} ὡς ἦν πρότερον ἀπομαζέσθησε
κοινοβιακῶς τῶν τῶν μοναχῶν διὸ καὶ πάντιν σταυροπέλιον ἐγ-
κρίνεσται καὶ ἐτήσιοι ζεσσαράματα ἄσπρα νὰ δίδῃ τῇ πατρι-
αρχείᾳ. Ἐξεδόθη δὲ τὸ σιγίλλιον κατὰ Μάρτιον τῷ 1615 καὶ τοι-
αῦτα ἑπτὰ κείνηται ἡ μονή, καὶ ἐπὶ Φερεφίου πατριάρχου
ἐγκρίνεσται ὡς πατριαρχική μονή διὰ σιγίλλιον κατὰ Νοεμβρίον 1718.
Ἐπίσης καὶ ἐπὶ Κυρίλλου, ὅστις μνημονεῖ τὰ δύο εἰρημένα καὶ
τὰ αὐτὰ τόχα ὡς ἑκείνα κατ' Ἀπρίλιον 1753.

Ὁ δὲ σωφόμενος ναὸς σφικρὸς πάνυ, ὡς ἐξ ἐπιγραφῆς ἀνεκαί-
νισθη δι' ἐξόδων τοῦ Ἀρσενίου καθηγουμένου τῷ 1624 ἐτοιχογραφή-
θη δὲ ὅπως ὑπὸ τοῦ Ἀνθίμου ἱερέως τῷ 1645. Ἀλλὰ καὶ ἡ πρό-
σοψις ἠγιογραφήθη καὶ ὁ ἐγγύς ἀφισοιδῆς τόπος, ἐν ᾧ τὸ θαῦμα τοῦ
παιδίου ἐγένετο. Ὁλίγιστα δὲ ἴχνη Φερεφίων τῆς μονῆς ἐκείνης δεικνύ-
ται καὶ κατ' ἄλλοις ἐπισημαίνεται ἐπὶ ὑψηλοῦ μέρους φαίνεται. Ἦσαν
δὲ τότε μονάζοντες 4 ἱερεῖς, οἳ: ὁ Ἀρσένιος, Δανιήλ, Παρθένιος καὶ
Κωνσταντῖος, μοναχοὶ δὲ ἅπλοὶ 6: Εὐθύμιος, Γωνάδιος, Σεφρόνιος,
Μικάνωρ, Βενέδικτος καὶ Διονύσιος.

II. Τῆς νέας Λαύρας κτίτωρ ὑπήρξεν ὁ Εὐχόγιος, ἐκ
Κουζέτης τοῦ δήμου Λαπαθῶν ἀνὴρ ἐπιχειρηματίας καὶ ἄξιος
οὗτος τρωτῶν τὴν κάραν τοῦ ὁσίου Ἀλεξίου μετέβη εἰς τὴν μοι-
δοβλαχίαν τῷ 1675 ἐν ᾗ ποτὶά τὰ πάντα ἐδωράσατο αὐτῷ ὁ
ἡγεμὴν αὐτῆς βασιλεὺς Βοσβόδας ὃν ἐπισήμως κτίτωρ ἀνε-
κέρηξεν ἡ μονή ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις. Γενόμενος δὲ ἡγούμενος

κατόπιν ήθελε την ήγεμονικήν δωρεάν ίνα δαπανήσθαι προς νεόδμησιν έξέρας μονής προς τὰ άρτιτικά του θουνού ή κραναα και ήφιστάδιον πως μακράν της μεσαιωνικής επι τώ τόπω οτι ως με των πυρπολήσεων εκείνης πτώσιν επηρείουν οι επι αυτης ισσαμένοι όγμοι θράκων.

Της ιστορικης λογικης μονης εθηκε τον θεμελιον λιθον ο Ευχινος κατά την 19 Μαρτίου 1689, ήτις Εξω μονή ώνομάσθη κατά δε την 17 Απριλίου 1692 ήρξατο να οικοδομη τον σταυροειδη ναον ταύτης οστις εξετίεσε μετά διμηνον δια 1405 χρυσίων και ον εταχογραφήσθαι τώ 1691 ή δε εις τούτου σύστασιν ταυθα προσφέρουσα το σφαιρον εις την εφέστιον και εν κώδικι αι δαπάναι οστις και τὰ ίδια αφέρωσε και νέας κτημάτων αγορας ήποίησεν εις τὰ όρια της βισοπιας, Κερτζής, Κουζέλης του Λαγοθουνίου των Κρασιικών και Σουδενών. Εν τούτω μετα την φυγή των Βενεζών ήμεινεν ή μονή μονον μετά τριών κήπων ως άρπαγεία υπό των νέων κατακτητών αλλά ον τώ χρόνω οι μοναστοι ηλοοσαν κατέστησαν και μέχρι της πατριαρχιας ούτως εφημίετο και πορτοκάλιον.

Οχι μονον τούς άγρους εσφραγίσθησαν οι ετερόθρησκοι αλλά και τὰ κτηματα και ίσα άφαιρέσθησαν τήν άγια Λαύραν, ίδια άθραοί με των κατακτητών τα καθάρματα τώ 1747.

Μετά διατίαν οι μητροπολιται και επισκοποι της Πελοποννήσου μαρτυριών ποιήσαντες περί της ρηθείσης κλοπης έδωκαν τώ προηγουμένω Ανθίμω προς αποστέρησιν των κτημάτων αυτων επωλήθησαν εις την Θεσσαλίαν οι δε άγορασται ύπερομα ποσα απέχουον ένωσα τούτου ή έμελησία επι πατριαρχία Σωφρονίου επιζήμιον ειδει κατ αυτων προτρέψουσα τον μητροπολιτην Παρίσου Μελέτιον και τούς υπ αυτον επι-

σοόπους Τριφυλίας, Σταγών, Θαυμασιού, Μιτρώων και Αγραφών και
 την Πατριαρχικήν ἐξουσίαν τοῦ μεσοβίου νὰ ἐνεργήσωσι δραστη-
 ρίως (αψπ') καὶ ὁ ῥηθὴς κατῴρθωσεν νὰ ἀποσπάσῃ πολλὰ ἐξ
 ἑν τῆν κάρων τοῦ ὁσίου Ἀλέξιου ἡσὶς πολλὰ οἰκονομικὰ δυσχε-
 ρία εἰς μονῆς ἐξομαύνει ὡς πάνσεπτος νέον δὲ κειμήλιον ἐπέ-
 μοισε τῆ μονῆ (ὁ Ἄνθιμος) ἐπὶ τὰ χρυμὰ τῆν κάρων τοῦ ἁ-
 γίου φιλάρτου τοῦ ἐφεύγονος (αψπβ'). Παφλαγὴν δὲ ἦν ὁ φιλα-
 ρτος τῆν πατρίδα φύσας ἐπὶ βασιλείας Κωνσταντίνου καὶ Εἰρήνης.

Ὁ Ἄνθιμος οὗτος ἐνῆργησε τῆν μονῆν καὶ ὡς μοναχὸς καὶ
 ὡς ἡγούμενος κατῴρθωσεν δὲ ἐκ Λαγκαδίων τῆς Καρυταίνης. Κα-
 τῴρθωσεν νὰ πραιλήθῃ διὰ σουλτανικῶν δύο φερμάνων τῆν Παιρὰ
 τὸ μὲν ἐθέσπει νὰ μὴ κτηρονομήσιν οἱ συγγενεὶς τοῦ καλοκέρου
 τὸ δὲ νὰ μὴ ἐπιτομήσιν ἀλλότριοι τῆν κληρονομίαν τῆς μονῆς καὶ
 νὰ μὴ ρίψωσι φῶς εἰς τὰς ἐπιτομὰς γαίας αὐτῆς. Ἠπήλαξε
 τοῦς ἀγροὺς ἐκ τῶν χειρῶν τῶν σφετεριστῶν ἐν ἡμέραις αὐτοῦ ἐπὶ
 τῆς ἡμέρας τῆς ἐνωσὶς τῆς ἐν Πέλοποννήσῳ μονῆς τοῦ ἁγίου Γεωργίου τοῦ Κωνινῶ.

Μομφιδόβουλλα δὲ περὶ τῆς τοῦ Κωνινῶ φύσιν ἐστὶ, Ἡσὶας
 ἡγούμενος ἐν ταύτῃ, καίτοι πρό χρόνων ἐπεριποιεῖτο, οὐδὲν ὅμως
 κατῴρθωσεν πρὸς κληρονομίαν καὶ διάσωσιν διὸ παρέκράνησεν τῆν
 τῆν εἰς τοῦς ἐν Κωνσταντινουπόλει ὁμογενεὶς παντοιοπῆτας ἐπειδὴ
 δὲ καὶ οὗτοι ἀποστέλλομα δὲν ἔφερον τὸ πρέπον ἀφιερωσάν
 εἰς τῆν ἐν Πέλοποννήσῳ Παιρὰ ἐπὶ Ἄνθιμου ἡγουμενίας ἐπὶ
 τῆ ὄρῃ νὰ μνημονεύεται τὸ ὄνομα τοῦ χατηρόνου Παρθενίου
 τότε καὶ δεκά φερμὰ φέρια ἐτήσιον αὐτῷ νὰ δίδῃ καὶ νὰ
 προσεληθῆται εἰς τὰς ἱεροπραξίας ὡς κυριαρχῆς. Σιγίλιον δὲ
 διὰ ταῦτα ἐξεδόθη ἐπὶ Κων/πόλεως Γαβριὴλ τῷ 1781 συνάμα
 δὲ οἱ παντοιοπῆται, 48, δι' ἐπισήμου ἐγγράφου ποιοῦσι τελεῖαν
 τῆν ἀφιερωσὴν κατὰ Μάϊον 1785. Ἐπὶ Κων/πόλεως Καθημερινῆς ἐτε-

ρον συγίτηιον αναφέρει τὰ ἐπιευρωζικὰ ἐπὶ πατριαρχῶν Γαβριήλ καὶ Σεακουήλ ὡς πρὸς τὴν ἔνωσιν, ἐπὶ τῷ ὄρω ἐνοριακῶν νὰ θεωρῆται τὸ τοῦ Κωδωνᾶ καὶ νὰ ἐπιτῆροὶ τὰς πρὸς μητροπολίτων ὑποχρῶσεις ὑγράφη κατὰ Μάρτιον 1805. Ἀλλὰ καὶ ἐπὶ πατριαρχου Γρηγορίου Ε', ψηφίεται ἡ ἔνωσις, συναινέσει τοῦ Χερμεδόνος κερμελι, ὡς ἐνοριακῶν ἀνέκασθεν ὑπεριθέντος μετοχιου δὲ τῆς Λαύρας μετὰ τῶν κτημάτων τὸ τοῦ Κωδωνᾶ ἔγένετο δὲ τὸ μογυθδοβούλου κατὰ Νοέμβριον τῷ 1807. Ὡς προσδοφῆρον πολλαίσι ἀνεπέωσαν ταύτην οἱ Λαυριῶται καὶ προσωπιόν διατηροῦσιν ἄξιοπρεπῶς. Τὸ πατριαρχίον δὲ τῷ 1899 ἤχησε πρὸς ἀνταλλαγὴν μετ' ἑτέρου τὸ τοῦ Κωδωνᾶ, ἀλλ' ὁ νῦν ἄξιος ἡγούμενος τῆς Λαύρας Ἀγάπιος Θεοφανόπουλος μετὰ πάσης συνέσεως ἄμα καὶ εὐλαθείας κατέδεδε τὸ ἀδύνατον τῆς ἀνταλλαγῆς.

Καὶ ἕτερον συγίτηιον τοῦ Γρηγορίου τοῦ Ε' οἴεται, ὃ λέγει ὅτι, οἱ τῆς φιλοκάτης μονασταὶ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Παλαιῶν Πατρῶν, ἔνεκα θλαθῶν καὶ κακουριῶν ἤχησαν τὴν ἔνωσιν μετὰ τῆς Λαύρας, ὅπως μὴ ἐρημωθῇ ἡ ἑαυτῶν μονὴ ἢν ἐπένευσε πρὶν ὁ πατριάρχης ἐτήσιον δὲ ἔδιδεν ἡ μὲν φιλοκάτη 53 χρῶσια, ἡ δὲ Λαύρα 100. Ἐπειδὴ δὲ κατόπιν ἠνωχλοῦντο οἱ Λαυριῶται, ἐνήρησαν ἵνα διαφευγῆς τῶν δύο μονῶν τελευθῇ, ὅθεν νῦν ἡ φιλοκάτη ἐπανέρχεται εἰς τὴν ἀρχαίαν αὐτῆς κατὰστασιν ἀνεκδομένη τοῦ παρεσθέντος ἐνωζικοῦ μογυθδοβούλου θὰ πληρῶσι δὲ ἐτήσιον 28 χρῶσια ἢν ἡ Λαύρα 120 ὑγράφη κατ' Ἰανουάριον 1807. Παρόμοιος διαφωφίς ἔγένετο τῷ 1895 τῶν πρὸ διετίας τότε ἐνωθειῶν μετὰ τῆς Λαύρας δύο μονῶν τῆς ἁγίας τριάδος καὶ τοῦ ἁγίου Πνιμοῦ ἐν τῇ δὴμῳ Βουρῶν εὐρισσομένων.

Ἡ Λαύρα μέχρι τούτου εἶχε πρὸς τὴν μητροπολίτιν καὶ μογυθδοβούλου μονὴν ἰσοδυναμοῦσα μετὰ τῆς ἀρχαίας τῆς τρίτης δεκαετηρίας τοῦ αἰῶνος

και ιστορικη διότι εν τω συγγεγραμμένω ταύτης ἐτελέθη τὸ πρῶτον τῆς παλιγγενεσίας ἔρχον ὅπερ ἀποσεφεί τὴν ἀθανασίαν και τὴν οὐρανομήνη τῆς λαύρας δόξαν. Ο δὲ κατὰ τὴν 4 Μαΐου 1826 καεὶς ὑπὸ τοῦ αἰγυπτίου ἀρχαρχοῦ καταρρεύσας τότε ναὸς διασώζεται ἐν τῷ κληρικῶν μετὰ τριῶν εἰκόνων (αψν), ἐπεσεύθη δὲ και ἐσσερεύθη, χορηγούμενη τῆς Βασιλείσσης Ὁλγας τῷ 1898.

III. Ὅτε ἐκείνη ἡ λαύρα ὑπὸ τοῦ αἰγυπτίου ἔθνος κατεβίβη οἱ μονασταὶ ἐπιδεικνύσαντες ὡς ἔτι ἐπόμενον μετὰ δὲ τὴν ἀποστατάσασιν τῆς Ἑλλάδος οἱ ἐκ καταβύτων ἰνδοὶ ἀρχιεπίσκοποι περμεταίσι, οἱ οὐ στρατηγὸς Βασίλειος ὁ ταγματάρχης Νικόλαος ὁ φημιστὴς Κορφίνος αὐτάδελφοι, ἐνήργησαν ἐν τόχοις και ἔργοις περὶ τῆς νεοδημιουργίας τῆς ιστορικῆς μονῆς ἀλλὰ ἀδιάφορος δὲν εἰδείχθη πρὸς τὸ ἐθνικὸν ἔρχον ὁ τὰς τῶν καταβύτων ἡ ἐπαρχία οἱ Λαυριῶται και αὐτὴ ἡ μονὴ ἀρχοῦς τινὰς ἐπέμνησεν ἐσεμελίωθη δὲ τῷ 1833 ἐρχομένων ὀρθόδοξων κατωμένων και ζετῶν πρὸς περὶ ἀποστασίαν. Ἀριστερῶς τῆς ιστορικῆς μονῆς διεχειράθη και ἔτσι παρατήρησας μετὰ τὸ προαύριον τῆς νεωτέρας τῆς καὶ τρίτης ἡ ἡ πόλη πρὸς τὰ λεφύρεα ἔκτισεν ἔχουσα ποταμὸν ἄρδου και μακαρῶνα πλάτανον πηλὴν οἰκημάτων και χαμοπετῶν ἰδίᾳ ἐπιφανῆ τοποθεσίαν κατεστῆται ὁρῶσα κατὰ κατὰ κατὰ πεδίαδος.

Ὡς ἐκ τῆς ἐπιπέδου θέσεως τετραπλευρὸς ἔστιν ἡ λαύρα ἔχουσα 40 βημάτων μήκος και πλάτος 65, διαστάσια 55, ἐξ ὧν 35 οἰκίαι μετὰ ὑψηλῶν ἐξώσεων τινὰ ἐν τῷ τῶν ρηθέντων εὐκασίᾳ τὰ δὲ ὑπόλοιπα ἀποθῆκαι διαφόρου ὄντος τοῦ καθιδρύματος.

Ὁ ναὸς ὡς ἀνεμάθη, τιμᾶται ἐπ' ὀνόματι τῆς κοιμῆσεως τῆς Θεοτόκου ἐσεμελίωθη τῷ 1833 ἐπίσθη τῷ 1839 κατεστράφη ὅμως ὑπὸ σεισμοῦ κατὰ τὴν 11 Ιουνίου 1841 και ἔπειτα

αυθι τῷ 1851 ὡς ἐξ ἐπιγραφῆς ἐπι ρυθμοῦ βασιλικῆς τελεονου.
 Τὰς δέμα ελιόνας τοῦ τέμπεου γυφίνου δέ (αωμ) ἀφιέρωσαν ὁ Γαῦρ-
 γιοι Χαφηνιώσας μετὰ τοῦ ἀεταδέφου Ἀναστασίου ἐξ Ἰωαννίνων
 καταγομένοι ἔχιναν δέ ἐν μύσχα (αωμδ). Ὁνάς ἐν νου νῆα ἔχῃ.
 Ἄγιων τείψανα ἐν ἐκαστοῖς διατηρεῖ ἐξ ἧν τὰς ρηθείσας
 κίβρας τοῦ Ἀλέξίου καί φιλάρτου δια πομπητικῶν τίθων κει-
 σμημένων τεμάχων δέ τῆς τοῦ εὐαγγελιστοῦ Μουκᾶ, τῆς ὁσίας
 μακαρηνῆς τοῦ Σεφάνου τοῦ Νέστορος τῆς Ἐλένης τοῦ Προπο-
 πίου καὶ Ἐλευθερίου τοῦ Ἀνδρέου Κρητός καί ἑτέρων πολλῶν.

τὸν ἀνακαινισμὸν τοῦ μοναστηριακοῦ ἐξετέλεσεν ἴδια
 δαπάνῃ ὁ διάδοχος τοῦ Ἑλληνικοῦ θρόνου Κωνσταντῖνος τῷ 1898.
 πρῶτον ἱστορικὸν κειμήλιον ἐστὶ τὸ τῆσδε (οἱ ἐν πατρῶσι κα-
 ταβρυτικῶι ἐφόντες ἐπιστημότερον νῆα πανχυρίσασιν τὰ ἑμναίνα
 τοῦ συλλόγου αἰσῶν ἐνήργησαν παρὰ τοῖς μονασταῖς ὅπως πε-
 φθῆ ἢ ἰερὰ σημαία ἦν ὁ Γερμανός ἀνεπέτασε πάντες δέ γονυπι-
 τεῖς ὑπεδέχθησαν αὐτὴν ὅπου ἐβλήθη κατὰ τὴν 2 φεβρουαρίου
 1895 συνοδευομένη ὑπὸ τοῦ ἡγουμένου ἢ κάρτερον εἰπεῖν ἔτυχεν
 ἡγεμονικῆς ὑποδοχῆς. Ἐν τούτοις μομφὴν ἀπέσειν ὁ ὑπουργὸς Ἁγ-
 γελος Βλάχος πρὸς τὸ ἡγουμένο συμβούλιον τῆς Μαύρας καί διέταξε
 νῆα μὴ ἐκαναγκασθῆ ἢ ἐξέδοσιν τοῦτο διότι τὸ πατρίδιον τῆς
 κατὰ τὴν εἰσῶν δὲν εἶναι μοναστηριακὸν ἀλλ' ἐθνικὸν κειμήλιον) τοῦ
 πατρῶν Γερμανοῦ εἰσῶν χρυσόπτερος δέ τοῦτο εἰσῶν ἐστὶ
 τῆς μεταστάσεως τῆς Θεοτόκου προτὸν τοῦ 1600 ὡς λέγεται, ἔφε-
 ρε δέ εἰς τὴν μονὴν ἐν Παλαιῶν Πατρῶν προφύτος τις ἰερὸς
 ἐν Τραπεζοῦς τῷ 1437 καί σφαιρόπτερος ἐπὶ τοῦ ἀγῶνος ἐφέ-
 νετο. χρυσόπτερος ἐπίσης εἰσῶν ἢ τοῦ τραπαιοφόρου (αψα) καί
 ὁ ἐπιτάφιος (αψιδ), καί τὰ τρία δέ ἔργα ἑλληνίδων εἰσῶν καλλι-
 τεχνήματα. ἄλλα δέ ἔχῃ τινὰ τοῦ εἰσῶν αἰῶνος ἀλλ' ὡς πρὸς

τὴν λαμπρότητα υπερέχουσιν ἀπάντων αἱ ἀρχιερατικαὶ στολῆαι τοῦ ἐπισκόπου Ἀνδρόου Κωνσταντίνου, ἰδίᾳ δὲ ἡ ἐπίχρυσος μίτρα. Οὗτος ἦν λαυριώτης καὶ ἐχημάτισε προσὼς εἰς τινὰς ναοὺς τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐν ᾗ ἐφηφίσθη ἐπίσκοπος Ἀνδρόου τῷ 1784 ἀφ' ἧς παρῆλθεν τῷ 1806. Χρυσούφαντα ἱεραρχικά ὑπάρχουσι καὶ ἐτέρου ἀδελφοῦ τοῦ Κερνίκου Προκοπίου (αὐκλε). Ἐξ ὧν δὲ τῶν σεκῶν καὶ βιβλίων ὑπάρχει εὐαγγέλιον δωρηθὲν ὑπὸ τῆς αὐτοκρατορίας τῆς ρωσσίας Αἰκατερίνης τῆς Β' ὃ ἔχει ἐπὶ θερῶν χρυσῶν ἐπιμαρτυρημάτων δεκά τρεῖς εὐαγγελιασὶ σεκῆς καὶ στολίζεται ἐκ 1108 ἀδαμάντων (αφζζ). Χειρόγραφα αἰφονται ἀναριθμητὰ 34, ἐξ ἧν δύο εὐαγγέλια ἐπι μεμβράνης τοῦ 1' αἰῶνος καὶ εἰλητόν τοῦ 10'. Ἐντυπα δε 374. Ὅλα τὰ σεκῶν καὶ βιβλία διεφύλαξεν ἡ μονὴ εἰς Ζάκουνδον ἐπὶ τῆς παλιγγενεσίας καὶ εἰς παρακλίματα αὐτῆς κρυφύεται. Ταξινόμησιν τοῦ σεκνοφυλακίου ἐπιεικῆν ἐπέειπεν ὁ φιλόλογος Χρῆστος Α. Ηλιοπούλος τῷ 1898 διαμένων ἐξάμηνον ὃν ἡ μονὴ εὐεργέτην ἀνεκίρυνεν.

Ἀριθμοῦνται νῦν λαυριώται 48, ἐξ ἧν 6 μοναχοί, 9 ἱεροδιάκονοι καὶ οἱ λοιποὶ ἱερεῖς ἀλλὰ μετὰ τῶν δωρητῶν τὸ προσωπικὸν ἀναβαίνει τὸν 70 ἀριθμὸν. Ἐκ τούτων δὲ μετὰ τῶν ἀναγκῶν, θεολόγοι ἀνεδείχθησαν: ὁ Δαμασκηνὸς πορφυρῶρος καὶ ἐν Ἐλβετία ἐκπαιδευθεὶς ὁ Καλλιότος Εὐσταθίου, εἰσωνόμος ἐν τῇ ριφορείᾳ, Τιμόθεος θίμονοπούλος ἐν πάτραις σχολάρχης. (Κύριλλος τις λαυριώτης ἐν Βλαχία σπουδάσας ἦλθεν ἐν τῇ μονῇ τῷ 1796. Ἐδωροδόξατο δὲ 143 βιβλία, ἐξ ἧν καὶ χειρόγραφα τινά).

Ἡ λαύρα κτήματα κέντηται περίξ μὲν οὐκ ὀλίγα, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς δήμους Καλαβρύτων Σουδανῶν ἀναριθμητὰ (αψα), Καλλιφανίας ἰδίᾳ εἰς τὴν Κεζεφίν τῷ αχης). Λαπαθῶν (ἰδίᾳ εἰς Κούζεφιν). Εἰς τὴν περιφέρειαν Παιλαιῶν πατρῶν καὶ παρὰ τὴν πόλιν (αχπε). Εἰς τὸν

δόξων Λαχαιϊνῶν τῆς Ἠλείας. Καί εἰς τὸν Ἰσθμὸν εἰς Πέραν χῆραν (αἰωδ.).
 Εἰς δὲ τὴν περιηγητικὴν τῶν Βυζαντινῶν τὴν μονὴν τοῦ Κωνδωνᾶ, ἣν ἔτι
 κίβητι 3000 δρ. Ἀποκαθάρσιν δὲ ἡ μονὴ ἔχει τῶν σταφιδομερῶν θοοκοσίμων
 καὶ γεωργησίμων καὶ ἔτι τῶν ποιμνίων ἀβά καὶ ἔτι τῆς κάρου τοῦ
 ἀγίου Μεζίου ἣν δίδει κατὰ σειράν τοῖς ἱερεῦσι τῆς μονῆς πρὸς
 τέσσασι ἀγιασίων ἐν Πελοποννήσῳ ἀντὶ δισχιλίων δραχμῶν ἢ μόνον
 ἕτος εἰς τὸν «ταξιδιωτῶν» λεγόμενον. Εἰσόδημα δὲ ἔτησιον ἔχει
 ἄνω τῶν 40.000 δρχ. ἡ Μαύρα. Ἐν τοσοῦτῳ οἰκονομικῶς πάσχει καὶ
 εὐχῆς ἔρχον αὐδοτος εἰάν καθίστατο διότι πλὴν ἐξέτην ἐντόμῳ ἐπὶ
 ἀνεπιστρέπτει ἔδωκεν ὑπὲρ τοῦ ἔθνους 145.000 χρῶσια νῦν κἀπὸ τῶν τῶν
 τῆρα ἢ καὶ τὸ μέγα ἐπὶ τῶν 250.000. Τόσα περὶ τῆς ἐθνικῆς
 ἱστορικῆς Πελοποννησιακῆς Μαύρας πρωτοτύπως.

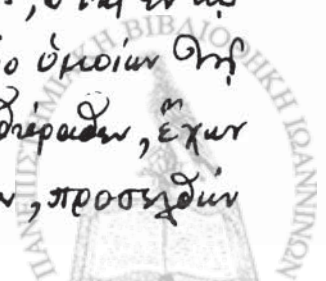
— Εὐστράτιος Ἰ. Δράκος, Ἰστορικὸς.
 Ἑστία τομ. 6, 1900, σ. 101-105

C.2

« Ακριβής περιγραφή ἐξ ἀκριβείας
τοῦ παλαιῦ κώδικος.

« Κεῖθε μοναστήριον ἢ πόλις, ἢ ἄλλο τι εὐροισόμενον καὶ ὀ-
 ρισμένοι νόμοι καὶ ἀποστολεὶς ἔχει εἰρήνη καὶ εὐδαιμονία καὶ ὄ-
 γη καὶ ἀποστολὴ, ὅπου ἀνδραγαθὸν καὶ κείθε ὑπάρχει καὶ αὐτὴ ἡ μο-
 νή ἡμῶν εἰσοσπασμένη Ἁγία Λαύρα, ἡμερῶν εἰς ὄνοματι τῆς
 καρίας ἡμῶν Θεολόγου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, καὶ Ὀδηγητρίας
 καὶ ἁγίας εἰς τὰ ἀγαθὰ, ὁμοφρονῶντες ἵνα ὅτι ἔχει εἰρήνη καὶ
 ὄνη καὶ ῥηδὶα ἀποστολῆς τοῦ σώματος, τοῦ χρόνου, τοῦ ἔργου, καὶ
 αἰτίας καὶ τοῦ προσώπου. ἔχει λοιπὸν αὐτὴ ἡ ἡμετέρα μονὴ εἰρήνη
 καὶ καλοσύνην τῶ παλαιῶν μοναστηρίων, κείμενον οὐ μεμαρῶν λαίλας
 καὶ τὸ μνησθῆναι ἐν τῷ ὄντι σπουδαίως σεβασθῆναι καὶ τοῖς
 ἀρχαῖοις λαοῖς καὶ ἕξιν μεγαλῶν λόγων. τὸ δὲ ἄνωθεν τοῦτο
 ἰσχυρῶς ἔχον ἕλκον μήκους 317 μέτρα καὶ ὕψος 110 ἑλέων μέτρα
 καὶ ἀπὸ δυοῦν κατελήθη εἰς ἑξάρματα μεγαλῶν κατερχομένων ἐκ
 τῶν λόγων ἀπὸ τῆς ἀριστερῆς. τὸ παλαιὸν τοῦτο μοναστήριον ἐγγράφως
 διὰ ἀκριβῆσιν ὁδῶν ἔσχε καὶ εἰρήνη καὶ ἁγία, καὶ ὡς ἐχρημάτισεν
 ὡρῶν κλίμα, καὶ ἵνα τῆς βοήθειαν ἡδονῆς καὶ τῶ σπουδῆς. Ἐπιθῶ-
 μουτὴ ὅταν τὰ μετῶν καὶ ὡρῶν εἰρήνη καὶ μή ἀνῆμενοι καὶ ἐπι-
 λησῶν τῆς ἡμῶν καὶ ἐξουσίας, Ἀλλ' ἰδοὺ, καὶ ὁρῶν
 μέγαν ἡ ἀκριβοῦς ὁ ἄγιος Θεὸς ἐξουσίας καὶ τῆς Ἐξουσίας Πατρι-
 αρχικῆς, ἵνα προηγουμένως καὶ ἐν τῷ Ἄνω μεγάλῃ Λαύρᾳ Νόμοι
 καὶ ἁγία, ὅπου συλλαχίσαι ἡμῶν ἐβεβαίωσαν, ὅτι ἡ Μονὴ ἡμῶν
 ἔστιν ἁγία καὶ ἀπὸ γεννῶν εἰρήνης ἀπὸ μὲν κλίμας καὶ ὄνη 6,469
 ἀπὸ δὲ τῆς γεννῶν τοῦ χρόνου 961. διηγήσαντο δὲ ἡμῶν ὅτι ἐπὶ τοῦ
 εὐσεβεστάτου Μικαῖλου τοῦ Φωκῆ ἦν ὁ μέγας Ἀθανάσιος, ὁ καὶ ἐν τῷ
 Ἄνω Λαύρᾳ ἵσταμένος καὶ κλίμα· οὗτος μετ' ἑλέων δύο ὁμοίαν τῆς
 ἀριστερῆς καὶ τῆς δεξιᾶς τῶν ἐπιθῶν μετῶν καὶ τῶν ὡρῶν, ἔχον
 οὐκ ὀλίγη καὶ ἁγία ἀπὸ τῶν ῥηδίων ἀποστολῶν Μικαῖλου, προσχθῶν

ἡλικία δὲ αὐαῖντος, ἵνα οἰκοδομήσῃ τὴν ρηθύναν ἐν τῷ Ἄδῳ Μονῆ· καὶ
 δὴ, γυνὴ καὶ τὴν ἀειρέμελον ἔφερον αὐλοῦ, ἡρξάτο οἰκοδομῆν· ἐν δὲ
 τῷ οἰκοδομῆν αὐλοῦ αὐτῆν, οἱ δὲ οὐ συνείδετο αὐλοῦ μικροῦ λογο-
 γράφου, οἷς κριμῶν οἷδε κέρως, ἀφελήσαν, ὡν ὁ μὲν ἐσορεύθη εἰς
 ἐὸ κίβου τῆς Ρωσσίας καὶ ἠνοδομήσῃ τὴν Μονῆν, ἡδὲ ἐσορεύθη τὴν Πύργον·
 ὁ δὲ ἔλθῃ εἰς τὴν τῆς Χερσονήσου ἡγερε ἐὸ παλαιῶν Μοναστηρίων ἐ-
 σορεύθη καὶ αὐλοῦ Μονῆ. * Καὶ οὕτω μὲν ἔχει τὴν ὀνομασίαν καὶ
 διαδοχὴν ἢ ἡμετέρα αὐτῆς Μονῆ ἐν τῷ παλαιῶν Μοναστηρίου, ὀνομασθεῖ-
 σα ὑπὸ τοῦ κτήτορος ἡμῶν Ἁγίου Λαύρα.

* Οὗτος ἐν δέκα ἐσορεύθη καὶ βουλή ὁ πρῶτος κτήτορος τῆς Μονῆς ὀνομα-
 σία εἰς τὴν αὐτῆς καὶ ἐσορεύθη αὐτοῦ τοῦ ὄρου, Ἄδῳ καὶ τῆς καὶ καὶ
 τῆς τῆς οἰκοδομήσῃ αὐτῆν ἀπὸ τοῦ ἔτος 961 μ.χ., ὅτε κατέστη τὴν ἔ-
 ρημον παλαιῶν διὰ τῆς ἀρετῆς τοῦ, τῆς προσευχῆς τοῦ, τῆς καὶ τῆς καὶ ἐν
 γίνῃ τοῦ μοναχικοῦ καὶ ἀρετῆς τοῦ· συνέχευε δὲ τὰ ἐκείνητα καὶ ἐ-
 πορφα αὐτῆς τῆς κοινῆς καὶ αὐτῆς 970 μοναχοῖς, ἐκείνη τῆς μοναχῆς
 καὶ οὐχὶ γυναικαρχίας ὡς τῶν σημερινῶν, μοναχοῖς τῆς ἀρετῆς καὶ
 τῆς εὐσεβείας, τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς εὐσεβείας, ὡς ὁ αὐτῆς κατέστη ἐν
 τῷ κώδικι εὐσεβείας. ἔπειτα δὲ ἡ ὀνομασίαν τῆς ρηθύναν καὶ γυνῆς
 οὐκ ἀνέχεται, ἐπειδὴ ἐπὶ ἐν τῷ συνείδετο ἡμῶν. Προηγουμένως
 ἐὸ ἀγίασμα, τὴν κλητὴν Ἁγίου, ἐπισημαίνοντος προσελθὼν ἐὸ Μελόχιο
 μετ', ὅτε αὐτὸς διὰ τῆς ἀρετῆς τοῦ κατέστη, μετῆς τῆς Ἁγίου
 κωδωνῆς, κειμένη καὶ τὴν τῆς Πρίγκυπον, ἀνεῖρε τῆς κωδωνῆς
 ὄψης, ἐκείνη δὲ ἐπὶ τῆς κοινῆς τοῦ διδασκαλοῦ ἐν τῷ οὐρανοῦ τοῦ
 Ἁγίου ὄρου, καὶ ἀνεῖρε τῆς ἀρετῆς τῆς ἐν τῷ Ἄδῳ μεγάλῃς Λαύρα, ἐν τῇ
 ἀνεῖρε τῆς αὐτῆς τῆς τῆς ἡμῶν ἔλαβε ἐὸ τῆς ὀνομασίαν Ἁγίου Λαύρα·
 καὶ δὴ ἵνα μὴ παρεξηγηθῆναι καὶ μὴ θανατῶμεν βαρῆς, ἵνα καὶ αὐτοῦ ὁ ῥη-

* καδὴν ἢ ὁ μὲν ὁ ἐν τῷ Ἄδῳ ἀθανάτου ἐκείνη τῆς κωδωνῆς ὑπὸ αὐτοῦ
 (1) τὴν ἀνεῖρε τῆς αὐτῆς τοῦ κώδικος ἀνεῖρε καὶ ἐὸ 1863 καὶ ὁ ἐὸ ἐσορεύθη
 τὴν Μονῆν Ἀρχιμανδρίτου Ρώσσης, τῆς τῆς τῆς τῆς ἐν κίβου Μονῆς Λαύρα, ὡς ἐκείνη
 οὐκ ἐν ἀνεῖρε.

δει διδασκαλος κρηγιμενος /ωμείμη ἱερομόναχος και θεολογού-
 μενος του Βαλασεδίου, ὅσα και ὁ πορρωθεὶς ἑξαρχος και προηγού-
 μενος ηἱ εν τῷ Ἁγῶ Λαύρας κληρ Νικόφυλος. Ἡμεῖς δὲ ἴνα βεβαιώσωμεν
 και ἐπὶ μάλλον εὐνεγρόντες ἐπιμηδὶς και τοῖς κείν ~~ἐκ~~ ἐν ἁγίῳ Παι-
 ερῷ ἡμῶν Ἀθανασίου του εν τῷ Ἁγῶ, εἶραμεν ἀποδοῦς, ὅτι ὁ ἅγιος οὗτος
 Ἀθανάσιος ἦν κληρ δύο ἐταίρων Πατέρων Πατέρων, ὅτε ἠρξατο οἰκοδο-
 μεῖν ἡμῖν εν τῷ Ἁγῶ μεγίστην Λαύραν. Λέγει λοιποὶ ὁ συγγραφεὶς αὐ-
 τοῖς μέχρι τούτου, χωρὶς καὶ φανερώσει τοῖς προσυχοῖαι αὐτῶν. Εἶτα ἀφίη-
 σον αὐτοῖς και περιγράψει ἡμῖν οἰκοδομίαν εὐκείνης τῆς μονῆς ἀπὸ μόνον
 τοῖ ἁγίου Ἀθανασίου. Ἡμεῖς λοιποὶ και ἐν τοῖς κείν του ἁγίου Ἀ-
 θανασίου βεβαιώσωμεν, ἀμφοτεροῦμεν τοῖς ἐνλυχοῖται ἡ βίβλῳ,
 τεῦχῳ, ὅτι ἀποδοῦς ἡ μονὴ ἡμῶν εὐδὴ ἔχει ἡμῖν ὄνομασταν ἐν τοῖ
 Ῥωμαῖοῦ ποταμοῦ οἰκοδομῆσαι Ἁγίῳ Λαύρα - " 1

ἡ τῷ προλόγῳ γραφὴ περὶ τῆς κῆ ἀνω περιουσίῃ: " ἐν τῷ πρώτῳ
 (μέρῳ) ἀκριβῆς ἀντιγραφή τοῦ ἀρχαίου κώδικος τοῦ περιγρά-
 φόντος κελωμερῆ κα σαφῆς τῆς ἐρώτην ἱέρουςιν τῶ ἐν τῷ βρα-
 χῷ ἀρχαίας μονῆς ἐπιτεγομένης Πατηνομοναστήριον² κατὰ τὸ
 961 μ.Χ.³

¹ "Κριτοριμὸν ἦτοι ἱστορία τῆς ἐραῖς μονῆς Λαύρας τῆς ἐν
 Καλαβρύτοις (ἐξ ἀντιγραφῆς τῆς ἐν αὐτῇ κωδικίου κα ἐγγραφῶν) ὑπο
 Λαμναυτικῶν Ἀποστολῶν ἐρονησομένην τῆς ἐ. μονῆς Λαύρας κα
 εἰδῆται 1905, σ 134.

² Το βιβλίον ἔχει Πατηνομοναστήριον, ὡσερ οὕτω γέγεται οὕτω γράφεται.
³ Ὑπὸν εἶδον, ὅτι ἀσφαλτοσθη ὁ ἑορτασμός τῆς χιμερῆριδος τῆς Μεγίστης Λαύ-
 ρα τῷ 961 ἔστωκα μακρὸν ἰσορρημα, ὅτι ἡμῶν ἐπιτεγῆ τῷ 963-964, ὡσερ ἐγενελοδεκτικῶν.

